

"Электрондық үкіметтің" архитектурасын дамыту жөніндегі талаптарды бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 124 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 29 ақпанда № 13350 болып тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрінің 2018 жылғы 31 мамырдағы № 239 бұйрығымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрінің 31.05.2018 № 239 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

"Ақпараттандыру туралы" 2015 жылғы 24 қарашадағы Қазақстан Республикасының Заңының 7-бабы 10) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған "электрондық үкіметтің" архитектурасын дамыту жөніндегі талаптар бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті (Т.Б. Қазанғап):

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін оның көшірмелерін баспа және электронды түрде күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспа басылымдарында және "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға, сондай-ақ тіркелген бұйрықты алған күннен бастап күнтізбелік он күн ішінде Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін Республикалық құқықтық ақпарат орталығына жіберуді;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің интернет-ресурсында және мемлекеттік органдардың интранет-порталдарында орналастырылуын;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде осы бұйрықтың 2-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Заң департаментіне ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық оның алғаш ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Инвестициялар және даму
министрінің міндетін атқарушы

Ж. Қасымбек

Қазақстан Республикасы
Инвестициялар және даму
министрінің міндетін атқарушының
2016 жылғы 28 қаңтардағы
№ 124 бұйрығымен бекітілді

"Электрондық үкіметтің" архитектурасын дамыту жөніндегі талаптар

1. Жалпы ережелер

1. Осы "электрондық үкіметтің" архитектурасын дамыту жөніндегі талаптар (бұдан әрі - Талаптар) "электронды үкіметтің" архитектурасын дамытуға тұтас және бірыңғай қатынас мақсатында "Ақпараттандыру туралы" 2015 жылғы 24 қарашадағы Қазақстан Республикасының Заңының (бұдан әрі - Заң) 7-бабы 10) тармақшасына сәйкес әзірленді.

2. Осы талаптарда пайдаланылатын негізгі ұғымдар:

1) ақпараттандырудың өзара әрекеттесу сервисі - стандартты хаттамаларын арқылы ақпарат алмасу үшін арналған бағдарламалық қамтамасыз ету;

2) ақпараттың эталондық көзі – ммелекеттік органның нормативтік құқықтық актісі немесе құқықтық актісімен айқындалатын және ақпаратты есепке алу мен құжаттаудың бастапқы көзі немесе ақпараттың ең толық және шынайы көзі болып табылатын ақпараттық ресурс.

3) жалпы техникалық міндет - бағдарламалық қамтамасыз етуді жобалау, интеграция, енгізу және сүйемелдеу пайдаланылатын техникалық операциялар мен процестердің жиынтығы; қамтамасыз ететін типтік мемлекеттік функция - мемлекеттің мемлекеттік органдардың үздіксіз қызмет етуін қамтамасыз ететін функциясы;

4) интернет - браузер - интернет-ресурстарды байланыс және басқару мазмұнды қарау үшін бағдарламалық қамтамасыз ету;

5) қол жетімділік - ақпараттың толықтығы мен өзектілігін қамтамасыз ету қасиеттері жиынтығы, табу және аз уақыт және құны оны алу жеңілдігі;

6) қызмет көрсету-бағдарланған архитектура - үлестірілген, еркін жалғануы қызметтер және оңай ауыстыруға ақпарат алмасу пайдалануға негізделген бағдарламалық қамтамасыз етуді жобалау және дамытуға көзқарас;

7) микросервис - функционалды мүмкіндікті жан-жақты орындалуын қамтамасыз ету үшін арналған бағдарламалық өнім;

8) микросервистік архитектура - хабарламалар арқылы бір-бірімен өзара іс-қимыл тәуелсіз микросервис жиынтығын пайдалануға негізделген бағдарламалық қамтамасыз етуді жобалау және дамытуға көзқарас;

9) пайдаланушы интерфейсі - ақпараттың өзара объектілері, ол құралдар мен әдістерін жиынтығы; браузер - Интернет ресурстарын байланыс және басқару мазмұнды қарау үшін бағдарламалық қамтамасыз ету;

10) салалық мемлекеттік функция - мемлекеттік функция, мемлекеттік органдарға бірегей болып табылады, мемлекеттік басқару, тиісті филиалын бағыттаушы үшін жауапты мемлекеттік орган (аясына) миссиясы мен міндеттерін көрсететін;

11) стандартты шешім – көп реттік қолдануға жататын бағдарламалық өнім немесе ақпараттық жүйе (не оның бөлігі);

12) технологиялық платформа (бұдан әрі - технологиялық платформа) - кешен (жиынтығы) аппараттық және бағдарламалық масштабталатын жүйелер, түрлі өндірушілердің бағдарламалық қамтамасыз ету шешімдерді пайдаланып ақпаратты субъектілерінің автоматтандыру үшін негіз (базалық) ретінде пайдаланылатын бірыңғай ортасын қалыптастыруға, көрініс интеграцияны қолдау және осы шешімдерді басқару;

13) типтік қамтамасыз ететін мемлекеттік функция - мемлекеттік функция бойынша мемлекеттік органдардың үздіксіз функционалдық жұмыс істеуін қамтамасыз етуі;

14) типтік қолдану міндет - қолда бар құралдарын пайдалану арқылы мемлекеттік басқарудың ескі орындау бағытталған қолдану операциялар мен процестердің жиынтығы, күнделікті міндеттер қоғамдық функцияларына байланысты емес белгілі бір саласына (аясына), мен өнімділігін арттыру мақсатында білдіреді;

15) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісі компоненті – "электрондық үкіметтің" аяқталған сипаты бар ақпараттандыру объектісінің құраушы бөлігі;

16) "электрондық үкіметтің" архитектурасын дамыту принципі - ақпараттандыру және "электрондық үкімет" объектілері орнатуға және дамытуға талаптарды анықтау нормалар мен ережелердің жиынтығы;

17) "электрондық үкіметтің" интеграциялық контуры – "электрондық үкіметтің" сыртқы және (немесе) ішкі контурлары ақпараттандыру объектілерінің ақпараттық өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің жиынтығы;

18) "электрондық үкіметтің" контуры - "электрондық үкіметтің" жұмыс істеуі үшін қажетті жағдайлар мен механизмдерді қамтамасыз ететін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің тұйықталған тәуелсіз жиынтығы;

19) "электрондық үкіметтің" сыртқы контуры – мемлекеттік органдардың азаматтармен және жеке жеке ұйымдармен өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің жиынтығы;

20) "электрондық үкіметтің" ішкі контуры - мемлекеттік органдармен пайдалану үшін арналған ведомстволық және ведомствоаралық процестердің орындалуын қамтамасыз ететін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің жиынтығы;

Осы Қағидаларда қолданылатын өзге ұғымдар мен терминдер Қазақстан Республикасы заңнамасына және Заңына сәйкес пайдаланылады.

3. Талаптар басшылық принциптері мен шарттары жиынын белгілейді:

1) оларды жоспарлау, жасау және дамыту кезеңдерінде "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің архитектуралық және технологиялық шешімдерін бағалау мен сапа деңгейін анықтау үшін пайдаланылады;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілеріне базалық функционалды және функционалды емес талаптарды анықтау үшін алғы шарттар мен талаптарды қалыптастырады;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің "электрондық үкімет" архитектурасына сәйкестік деңгейін анықтау үшін пайдаланылады.

4. "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері жоспарлау, құру және дамыту кезеңдерінде осы Талаптарға сәйкестігі тексеріледі.

5. Осы талаптарға "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің сәйкес келмеуі әрбір жеке жағдайда негіздеуге жатады.

6. Міндеті мен ықпал ету ауқымына қарай талаптар бөлінеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі жалпы талаптар;

2) "электрондық үкіметтің" сыртқы контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі талаптар;

3) "электрондық үкіметтің" интеграциялық контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі талаптар;

4) "электрондық үкіметтің" ішкі контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі талаптар.

2. "Электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі жалпы талаптар

6. "Электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі жалпы талаптар "электрондық үкіметтің" архитектурасын дамытудың мынадай қағидаларына негізделеді:

1) платформалылық – мемлекеттік басқарудың түрлі аялары (салалары) шеңберінде жалпы техникалық міндеттерді шешу үшін "электрондық үкіметтің" ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымының ведомствоаралық орталықтандырылған технологиялық платформаларын және құралдарын қалыптастыру және тұрақты дамыту;

2) шешімдердің әмбебаптылығы – үлгілік қолданбалы міндеттер шешімі және мемлекеттік функциялардың үлгілік қамтамасыз етуін автоматтандыру үшін стандарттық шешімдер мен сервистік бағдарламалық өнімдерді пайдалануды анықтау және қамтамасыз ету;

3) шешімді құру құзыреттілігі – шағын сервистер форматы бойынша барлық шешімнің функционалы бөлігі мен оны пайдаланудағы тиімділіктерді кезең-кезеңмен ұсына отырып жоспарланатын, әзірленетін, енгізілетін мүмкін болатын "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің бөлек стандарттық құрауыштарын әзірлеуді және енгізуді қамтамасыз ету;

4) нәтижелілік - "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін пайдаланудан ең жоғарғы тиімділікті алуға бағыттанушылық, құрылымдық құрауыштар мен шығындарды оңтайландыру жолымен ұсталымдар және тәуекелдерді қысқарту;

5) техникалық әртүрлілікті оңтайландыру – еркін бағдарламалық қамтылым мен технологиялық платформалардың негізделген және бірқалыпты қолданылуын және техникалық әртүрлілікті жүйелі басқаруды қамтамасыз ету.

7. Платформалылық мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін жасау және дамыту "электрондық үкіметтің" технологиялық платформалары базасында жүзеге асырылады;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері "электрондық үкіметтің" технологиялық платформаларының функционалды мүмкіндіктерін пайдаланады, "электрондық үкіметтің" технологиялық платформаларының функционалды мүмкіндіктерін қайталайтын құрауыштарды сақтамайды және қосарламайды;

3) мемлекеттік органдар мемлекеттік функцияларды және олардан шыққан қызметтерді "электрондық үкіметтің" технологиялық платформаларын пайдаланумен автоматтандыруды қамтамасыз етеді.

8. Шешімдердің жан-жақтылығы мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) үлгілік қолданбалы міндеттерді шешу және үлгілік қамтамасыз ететін мемлекеттік функцияларды автоматтандыру үшін, тиісті стандарттық шешімдер

болмағанда мемлекеттік органдармен сервистік бағдарламалық өнімдерді пайдалану;

2) үлгілік қолданбалы міндеттерді шешу және үлгілік қамтамасыз ететін мемлекеттік функцияларды автоматтандыру үшін, мемлекеттік органдармен "электрондық үкімет" ақпараттандыруының бірнеше әртүрлі объектілерін қатарлас жасамау және дамытпау;

3) стандарттық шешімдер мен сервистік бағдарламалық өнімдерді енгізу процесінде бағдарламалық қамтылымды баптау және жетілдіру қажеттілігінсіз бағдарламалық қамтылымда іске асырылған стандарттық процестерге мемлекеттік органның мемлекеттік функциялары мен процестерін орындау ерекшеліктерінің бейімделу өндірісі;

4) мемлекеттік органдардың стандарттық шешімдер мен сервистік бағдарламалық өнімдерді пайдалану кезінде пайдаланушыларды енгізу, оқытуға, бағдарламалық қамтылым мен ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылым құрауыштарын сатып алуға қосымша шығыстарының болмауы.

9. Шешімдердің құрауыштық құрылымы мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері нақты функциональдық мүмкіндіктерді жан-жақты іске асыруды қамтамасыз етуге арналған әзірленудегі және (немесе) дайын стандарттық құрауыштарды пайдаланумен шағын сервистік архитектура базасында қалыптасады;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы сыйымды болып табылады және алға қойылған міндеттерді шешу және мүдделі тараптар талаптары сәйкестігін қамтамасыз ету үшін ең аз қажетті құрауыштар жиынын қамтиды;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің құрамы, құрауыштарының бағыттылығы мен функциональды құрастыруы Қазақстан Республикасы заңнамасының өзгеруіне шешімдердің жоғары бейімделгіштігі мен икемділігін, әлеуметтік-экономикалық даму артықшылықтарын, сондай-ақ мемлекеттік органдардың құрамы, құрылымы мен уәкілеттігін қамтамасыз етеді;

4) құрауыштардың "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің мақсаттарына, міндеттеріне сәйкестігі;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің әрбір құрауышы функционалды тәуелсіз болып табылады және міндеттердің қосарланушылығы және басқа шешім құрауыштарымен функциональдық мүмкіндіктері жоқ;

6) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің құрауыштары өзара үйлесімді ашық стандарттарға негізделген және оның қайта-қайта пайдалануын қамтамасыз ету үшін тарапты шешімдерге ұсынылатын құрауышпен стандартты интерфейстер (API) жиыны бар;

7) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы көп деңгейлі болады, сонымен бірге шешімнің жеке құрауыштары бір мезгілде клиенттік құрылғы, бизнес-логиканы ұсыну және деректерді сақтау деңгейлерін қамтымайды;

8) жетілдіру және бірнеше рет пайдалану үшін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісі құрауыштарының ашық қол жеткізудегі қолжетімділігі

9) Пысықтау және көп ретті пайдалану үшін компоненттердің қол жетімділігін қамтамасыз ету.

10. Нәтижелілік мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісін құру және дамыту бюджетке қаражаттың түсу көлемін арттыру және өз шығынын өзі өтеуін қамтамасыз ету, шығындарды қысқарту жолымен ең жоғарғы сандық ақшалы ету тиімділігін қамтамасыз етеді;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін құру және дамыту мемлекеттік басқару саласындағы халық мұқтаждықтарын және (немесе) жалпы үкіметті қатағаттандыруға бағытталған;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін құру және дамыту мемлекеттік жоспарлау жүйесінің қолданыстағы құжаттары негізінде жүзеге асырылады, сонымен бірге шешімдердің жұмыс істеу нәтижелерінің көрсеткіштері дәл сондай мәндер мен бірліктерде өлшенеді, және де саланың мақсатты индикаторлары олардың жетістігіне бағытталған болады;

4) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері басымдықты әлеуметтік-экономикалық бағыттарының, мемлекеттік органның құзыреті мен уәкілеттігінің, сондай-ақ үкіметтің бірегей салалық функциясының әкімшілік рәсімдерінің орындалуын автоматтандыруды ақпараттық қолдауды қамтамасыз етеді;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы оңтайлы, артық емес және әртүрлі байланыспаған салалық бағыттар мен міндеттерді және (немесе) бір мезгілде салалық автоматтандыруды қамтамасыз ететін және мемлекеттік функцияларды қамтамасыз ететін құрауыштарды қамтымайды;

6) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін құру және дамыту құрауыштар санын кейінгі кеңейту және (немесе) олардың жұмыс істеуі деңгейін арттырумен функциональды мүмкіндіктердің базалық жиынымен шешім құрауыштары бөлігін құру және (немесе) енгізу жолымен қайталап жүзеге асырылады.

11. Техникалық әртүрлілікті қысқарту мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің архитектурасы бағдарламалық қамтылымның нақты атаулары және болжамаларынан, сондай-ақ мемлекеттік органның қолданыстағы бар ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымы құрауыштарының шектеулерінен тәуелсіз және иесіздендіріледі ;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін құру және дамыту қолданыстағы бар бағдарламалық қамтылымның әртүрлілігін ұлғайтпайды және мемлекеттік органның қолданыстағы бар ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымын күрделілендірмейді;

3) бағдарламалық қамтылымның нақты атаулары және болжамаларының таңдауы пайдалану талаптарын өзгерту нәтижесінде "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің одан әрі дамуын шектемейді;

4) бағдарламалық қамтылымның нақты атаулары және болжамаларының таңдауы "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің "электрондық үкіметтің" ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымына ары қарай интеграциясын қамтамасыз етеді;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері өзекті, икемелденген және бұрын пайдаланылған бағдарламалық қамтылым негізінде құрылады және дамиды;

б) үлгілік техникалық міндеттерді шешу – ұқсас шешімдер мен міндеттерді іске асыру кезінде мемлекеттік органдарда осындай бағдарламалық қамтылымды пайдаланудың дұрыс тәжірибесі, сондай-ақ шешім құрауыштары мүмкіндігінің лицензиялық бағдарламалық қамтылымға қатысты сенімділік деңгейінің шектеуінсіз және елеулі төмендеуісіз жұмыс істеуі бар болған жағдайда еркін бағдарламалық қамтылымды пайдаланумен жүзеге асырылады;

7) мемлекеттік органның ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымы құрауыштарының кез келген өзгертулері мемлекеттік органның бекітілген архитектурасына сәйкес жүзеге асырылады.

3. "Электрондық үкімет" сыртқы контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту бойынша талаптар

12. "Электрондық үкімет" сыртқы контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту бойынша талаптар мынадай басшылыққа алу принциптеріне негізделеді:

1) өзара іс-қимылдың бірыңғай нүктесі - электрондық нысандағы мемлекеттік қызметтерді алуға, мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылға қол жеткізудің және мемлекеттік қызметтерді алу мәселелері бойынша ақпаратқа қол жеткізудің жалғыз нүктесін қамтамасыз ету;

2) көпарналы қолжетімділік - мемлекеттік органдардың мемлекеттік қызметтеріне және интернет-ресурстарына бірыңғай көпарналы қол жеткізуді, сондай-ақ өзара іс-қимыл тәсілдерінің таңдалған субъектісі арқылы оқиғалар туралы хабарландыруды қамтамасыз ету;

3) сапалы қызмет көрсету - электрондық нысанда мемлекеттік қызметтерді алушылардың күтулеріне жауап беретін және коммерциялық ұйымдармен көрсетілетін қызметтерден сапасы бойынша кем түспейтін мемлекеттік қызметтерді көрсетудің барлық кезеңдеріндегі толығымен автоматтандырылған процестер;

4) қабылдаудың тұтастығы – халықтың әртүрлі мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылы кезінде интеграцияланған үкіметтің тұтас бейнесін жасау;

5) ақпаратқа кемсітпейтін қолжетімділік - халықтың барлық санаты үшін мемлекеттік органдар қызметі туралы мемлекеттік электрондық ақпараттық ресурстар және ақпараттың қолжетімділігі.

13. Өзара іс-қимылдың бірыңғай нүктесі мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы " электрондық үкімет" веб-порталы арқылы электрондық нысанда мемлекеттік қызметтерді халыққа көрсету мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

2) "Электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы " электрондық үкімет" веб-порталында пайдаланушы кабинеті арқылы электрондық нысанда мемлекеттік қызметтерді алушыларға хабарламаларды жіберу және ақпарат алмасу мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы дербес деректердің иеленушісінің келісімі бар болған жағдайда, "электрондық үкімет" веб-порталындағы азаматтың дербес құжаттамасын қалыптастыру үшін дербес деректерді беру мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

4) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектісінің архитектурасы мемлекеттік қызметтерді көрсету мәртебесі туралы мәліметтерді беру және " электрондық үкімет" веб-порталында үкіметпен халықтың өзара іс-қимылының жалпы тарихын қалыптастыруға жүгінулерді қарау және мемлекеттік қызметтерді көрсету мониторингі ақпараттық жүйесін пайдаланумен мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің сапасын бағалау үшін қажетті техникалық жағдайларды қамтамасыз етеді;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері "электрондық үкімет" веб-порталында дербес деректермен мемлекеттік органдардың әрекеттері туралы бірыңғай тарихты қалыптастыру үшін дербес деректерді өңдеу және пайдалану жөніндегі деректердің есебі мен берілуін қамтамасыз етеді.

14. Көпарналы қолжетімділік мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттық өзара іс-қимылдың әртүрлі тәсілдерін қолдауды қамтамасыз етеді, ол электрондық нысанда қызметтерді алу субъектілерінің жеке, әлеуметтік және экономикалық шектеулер мен дағдылардан тыс мемлекеттік қызметтер мен ақпаратты алу бойынша кедергі болмайды және мүмкіндікті шектемейді;

2) веб-браузер "электрондық үкімет" ақпараттандыру объектілеріне қол жеткізудің негізгі құралы болып табылады;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттың функциональдылығы, қолжетімділігін жоғалтпай және түсініктерді бұрмалаусыз қозғалмалы желінің абоненттік құрылғыларынан қарау үшін бейімделген;

4) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің архитектурасы өзара іс-қимылдың таңдалған тәсілдері арқылы оқиғалар туралы халықты хабарландыру мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

15. Сапалы қызмет көрсету мынадай талаптардың орындалуына негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері оларды көрсету субъектілерінен байланысты емес мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді алушылардың күтулері мен талаптарына сәйкес оларды көрсетудің барлық кезеңдерінде мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді автоматтандыруды қамтамасыз етеді;

2) мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің процестері мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерінде қамтылатын мәліметтерді ең жоғарғы пайдалануын ескерумен ұйымдастырылады, немесе мемлекеттік органның қарауындағы электрондық нысанда жоқ қосымша ақпараттың бір жолғы енгізілуін қарастырады;

3) мемлекеттік органдар өкілдерінің электрондық нысанда мемлекеттік қызметтерді көрсету кезінде шешімдерді қабылдау және көрсетуге қатысуы тиісті әрекеттердің толық автоматтандыруы мүмкін болмаған немесе экономикалық тиімді емес болған жағдайларда ғана рұқсат етіледі;

4) қызметтерді көрсету процестерінің талаптары мен ұйымдастыруы оларға өзара іс-қимылдың баламалы нұсқаларын ұсына отырып, сондай-ақ жеке не қашықтықтағы негізде ақпараттық және (немесе) консультациялық қолдаудың қажетті деңгейін қамтамасыз ете отырып, электрондық нысанда мемлекеттік қызметтерді алудың болмашы тәжірибесі бар немесе жоқ тұлғаларға оларды алуға мүмкіндік береді;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері нақты тұтынушы топтардың мүдделеріне сәйкес топтасқан бір өтініш принципі бойынша оңтайландырылған композиттік мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді беруді қамтамасыз етеді;

6) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері архитектурасы қажеттілікті болжау және ағымдағы мәртебенің ақпараты мен өмірлік жағдайды, субъектілер мен өзе де жағдайлардың өзара қарым-қатынасының тарихтарын талдау нәтижелері негізінде қызмет алу субъектілерінің нақты қажеттілігіне бейімделген мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді алу бойынша дербестендірілген ақпарат пен ұсыныстарды қалыптастыру үшін қажетті техникалық жағдайларды қамтамасыз етеді;

7) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері архитектурасы электрондық нысанда қызмет алу субъектісі үшін заңды мәні бар оқиғалардың басталуы, қызметті, сондай-ақ қызметтердің қолжетімділігі туралы хабарламаны алу қажеттілігі туралы, электрондық нысанда қызмет алу субъектісін уақытылы белсенді хабарландыру үшін қажетті техникалық жағдайларды қамтамасыз етеді;

8) мемлекеттік органдармен қоғамдық пікірлер есебі және берілген ұсыныстарға сәйкес мемлекеттік қызметтердің қажеттілік сипаттамаларын оңтайландыру қамтамасыз етіледі.

16. Қабылдаудың тұтастығы мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстары ақпаратты ұсынудың жалпы көрінісін, өзара іс-қимыл бірізділігін және стилін қамтамасыз етеді;

2) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстары есептік жазбалардың деректерін қайта-қайта енгізусіз халықтың қолжетімділігін жүзеге асыру үшін бір мәрте авторландыру мен федеративті сәйкестендірудің ашық кілттер инфрақұрылымының жалпы тәсілдері және стандарттарын қолданады;

3) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстары мемлекеттік органдардың электрондық ақпараттық ресурстарына сілтемелерді қамтиды және олардағы қамтылған ақпаратты қайталамайды;

4) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстары мемлекеттік органдар интернет-ресурстарының бірыңғай платформасы базасында пайдаланушылар әрекеттері статистикасының орталықтандырылған жиынын қамтамасыз етеді.

17. Ақпаратқа кемсітпейтін қолжетімділік мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарының архитектурасы мен мазмұны машинамен оқылатын форматтардағы ақпараттарды іздеу және таратуды жүзеге асыру үшін оңтайландырылған;

2) мемлекеттік органдар пайдаланушылардың нақты іздестіру сұрау салуларын өткізудің талдауы нәтижелері бойынша мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарында ақпаратты баяндаудың мазмұны мен стилін оңтайландырады;

3) мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарында ақпараттың қолжетімділігі цифрлық сауаттылық деңгейі мен пайдаланушылардың

технологиялық құралдарының бар болуы физикалық мүмкіндіктеріне байланысты емес;

4) мемлекеттік орган мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарында ақпаратты тұрақты өзектілеуді жүзеге асырады.

4. Электрондық үкіметтің" интеграциялық контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту жөніндегі талаптар

18. "Электрондық үкіметтің" интеграциялық контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту бойынша талаптар мынадай басшылыққа алу принциптеріне негізделеді:

1) бірыңғай интеграциялық орта - мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерінің ведомствоаралық және ведомстволық ақпараттық өзара іс-қимылының технологиялық мүмкіндіктерін қамтамасыз ету;

2) бір реттік интеграция өзара іс-қимыл жүйесіне "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерімен бір жолғы қосылуды және ақпаратты тапсыру және алу кезінде қаржылық және уақытша шығындарды азайту үшін кейінгі бірнеше мәрте пайдалануды қамтамасыз ету;

3) бірыңғай ақпараттық кеңістік - деректерді тапсырудың стандарттық форматтарын қолдану негізінде тапсыруда деректердің үйлесімділігі мен салыстырылуын қамтамасыз ету.

19. Бірыңғай интеграциялық орта мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері интеграциясының бірыңғай интеграциялық ортасының жұмыс істеуі "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің сервистік - бағытталған архитектурасына сәйкес жүзеге асырылады;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің арасындағы ведомствоаралық интеграция және деректермен алмасу "электрондық үкімет" шлюзін пайдаланумен жүзеге асырылады, ол "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің тікелей өзара іс-қимылын болдырмайды;

3) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің арасындағы ведомстволық өзара іс-қимыл және деректермен алмасу "электрондық үкімет" архитектурасы талаптарына сәйкес жүзеге асырылады;

4) электрондық нысанда мемлекеттік функцияларды іске асыру және мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді берудің ведомствоаралық процестері "электрондық үкімет" шлюзі базасында орындалады;

5) деректерді құру, өзгерту және жою операциялары деректердің иеленушілерімен және олардың атынан бастамаланған мемлекеттік

функцияларды іске асыру және мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді беру процесіне сәйкес түйіндесуі тиіс;

6) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттық өзара іс-қимыл процесінде өзара әрекет ететін тараптардың мәнделс сәйкестендіруін және өзара іс-қимылды жүзеге асыруда олардың құқықтарының көлемін қамтамасыз етудің жалпы тәсілдері мен стандарттарын қолданады;

7) мемлекеттік органдар үшін "электрондық үкімет" ақпараттандыру объектілері арасындағы синхрондық өзара іс-қимылды жүзеге асыру басым болып табылады;

8) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттық өзара іс-қимыл және мемлекеттік қызметтерді беру процесінде электрондық құжаттарды сақтау орнынан және "электрондық үкімет" шлюзінің нормативтік-анықтамалық ақпаратының бірыңғай жүйесінен мәліметтерді пайдаланады;

9) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттық өзара іс-қимыл шеңберінде жүзеге асырылатын барлық әрекеттер мен операциялардың күні, уақыты, мазмұнының және қатысушыларының белгілеуін, сондай-ақ ақпараттық өзара іс-қимыл тарихын қалпына келтіруге мүмкіндік беретін мәліметтерді берудің техникалық мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

10) мемлекеттік органдар ведомствоға бағыныстағы ұйымдарда немесе мемлекеттік мекемелерде бақылауда сақталатын деректерге қол жеткізу үшін техникалық мүмкіндікті қамтамасыз етеді;

11) ақпараттық өзара іс-қимылдың заңдылығы мен тұтастығы сұрау салуға және электрондық цифрлық қолтаңбамен берілетін деректерге қол қою арқылы қамтамасыз етіледі.

20. Бір реттік интеграция мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің функциональды мүмкіндіктер мен электрондық ақпараттық ресурстарға қолжетімділігінің интеграциясы және берілуі "электрондық үкімет" шлюзінде жарияланған әмбебап сервистердің жиыны негізінде жүзеге асырылады;

2) ақпараттық өзара іс-қимыл сервистері "электрондық үкіметтің" шлюзі сервистерінің тіркеліміне қосылады және "электрондық үкімет" ақпараттандыруының әртүрлі объектілерімен көп қайтара үлгілік пайдалануға жатады;

3) ақпараттық өзара іс-қимыл сервистер ҚР пайдаланылатын стандарттық технологиялар, деректерді берудің форматтары мен хаттамалары негізінде

4) мемлекеттік органдар ақпараттық өзара іс-қимыл сервистерінің белгілі техникалық құжаттамасына интерфейстерге, регламенттерге, деректерді беру форматтары мен хаттамаларға сәйкес, "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру

объектілерінің электрондық ақпараттық ресурстарына және функциональды мүмкіндіктеріне қолжетімділікті қамтамасыз етеді;

21. Бірыңғай ақпараттық кеңістік мынадай талаптарды орындауға негізделеді:

1) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің ақпараттық өзара іс-қимылы процесіндегі деректердің үйлесімділігі ақпараттық өзара іс-қимыл сервистерінің берілетін деректері мен интерфейстерінің синтаксистік, семантикалық және кеңістіктік сәйкес келуімен қамтамасыз етіледі;

2) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің ақпараттық өзара іс-қимылы процесіндегі деректердің үйлесімділігі стандарттық сөздікті және деректердің каноникалық моделі форматтарын пайдалануға негізделеді;

3) деректердің нақты түрін тарату мен беруді қамтамасыз ету мемлекеттік органмен ақпараттың эталондық көздерін пайдалануға негізделеді, осындай электрондық ақпараттық ресурстар болмаған жағдайда, деректерді салыстыруды орындау арқылы бірнеше дереккөздерден деректер пайдаланылады;

4) деректер объектілері, таратылатын және берілетін деректер бір мағыналы және бірегей сәйкестендірілген болуы тиіс;

5) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің өзара іс-қимылы кезінде деректердің дұрыстығын және өзектілігін растау қамтамасыз етілуі, деректердің дұрыс еместігін анықтаған жағдайда оны өзектілеу, сондай-ақ оны өзектілеу процесінде жүргізілген деректердің дұрыс еместігі жағдайлары туралы және өзгерістер туралы ақпараттық іс-қимылдың мүдделі қатысушыларын хабарландыру қамтамасыз етілуі тиіс;

6) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінің өзара іс-қимылы кезінде "электрондық үкімет" шлюзін пайдаланумен ақпаратты тұтынушының деректер форматынан стандартты сөздік пен деректердің каноникалық моделі форматын пайдаланумен ақпаратты жеткізушінің деректер форматына деректерді өзгерту схемасы пайдаланылады;

7) Деректерді өзгерту кезеңдеріндегі "электрондық үкімет" шлюзі арқылы беру процесінде тиісті операцияларды орындауға деректердің иеленушісі немесе оның өкілінің келісімі бар болған жағдайда, деректерді шығару, салыстыру және сапаландыруға рұқсат беріледі.

5. "Электрондық үкімет" ішкі контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту бойынша талаптар

22. "Электрондық үкімет" ішкі контурының ақпараттандыру объектілерін дамыту бойынша талаптары мынадай басшылыққа алу принциптеріне негізделеді :

1) бір рет енгізу - деректер есебін туындау орнында бірыңғай электрондық түрде қамтамасыз ету;

2) толассыз автоматтандыру - ведомствоаралық-және ведомстволық процестердің кезең-кезеңмен автоматтандырылуы, мемлекеттік органның жекелеген функциялары емес;

3) интерфейстерді оңтайландыру – жұмыс терезелерінің санын және тиімді деңгейге дейін тікелей пайдаланушылар жұмыс істейтін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерін қысқарту;

4) жауапкершілікті бөлу - мемлекеттік органдар қызметін автоматтандыруды өткізген кездегі жауапкершіліктің анық шектері.

23. Бір рет енгізу мынадай талаптарды сақтауға негізделеді:

1) электрондық формат ақпаратты есепке алу және сақтаудың бастапқы форматы болып табылады;

2) бірнеше жеткізгіштерде және (немесе) бірнеше "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінде ақпаратты бірнеше рет енгізу мен қосарланушылығын болдырмау;

3) деректерді өңдеу шеңберінде қағаз жеткізгіште ұсынылған қолмен енгізуді ең жоғарғы болдырмау;

4) деректердің бір жолғы орталықтандырылған жиыны және оларды кейінгі бірнеше рет пайдалану;

5) деректердің барлық түрі үшін ақпараттың эталонды дереккөзі бар және ақпаратқа қолжетімділік алудың маңыздылығы, сапасы және құны туралы барлық мүдделі тараптардың хабардар болуын қамтамасыз етеді;

6) ақпараттың эталонды дереккөздерін қосарлаусыз тек қана бірегей деректерді "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінде айрықша сақтау;

7) "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері ақпараттың эталонды дереккөздерін пайдалануды қамтамасыз етеді;

8) рұқсат етілмеген өзгерістермен және деректерді жоюмен сапаны бақылау қағаз жеткізгіштерден электрондық нысанға деректерді ауыстыру қамтамасыз етіледі;

9) "электрондық үкімет" ақпараттандыру объектісінен тікелей электрондық форматта мәліметтер деректерін алудың техникалық мүмкіндіктерінің бар болуы немесе ашық дереккөздерден оның қолжетімдігі болған жағдайда ақпаратты беруге қатысты мемлекеттік органдардың сұрау салуларын орындау және ақпараттың электрондық форматында сақталатынды қайта енгізу қажеттілігін болдырмау;

10) біріктіріме және статистикалық деректер тікелей "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілеріне енгізілмейді, электрондық нысандағы сақталатын бастапқы деректердің негізінде қалыптастырылады;

11) ақпараттың толықтығын, дұрыстығын, өзектілігін және тұтастығын қамтамасыз ету, оның ішінде уәкілетті лауазымдық тұлғалармен ғана "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілерінде мәліметтерді орналастыру және электрондық цифрлық қолтаңбаны қолдану есебінен.

24. Толассыз автоматтандыру мынадай талаптарды сақтауға негізделеді:

1) ведомствоаралық және ведомстволық процестердің автоматтандырылуын қамтамасыз ету, мемлекеттік органның жекелеген функцияларын емес;

2) мемлекеттік функциялардың орындалуы процестерінің ведомствоаралық және ведомстволық кезеңдерін және оларды автоматтандырудың алдында олардан туындайтын мемлекеттік қызметтерді оңтайландыру;

3) ведомствоаралық процестердің орындалу процесінде өзара іс-қимыл және ақпараттық ағындарды ең жоғарғы қысқарту.

25. Интерфейстерді оңтайландыру мынадай талаптарды сақтауға негізделеді:

1) мемлекеттік қызметшілер жұмысының оңтайлы ақпараттық қолдауын қамтамасыз ету және құқықтарын, мүмкіндіктерін, құзыреттілігі мен тиімділігін кеңейту;

2) есептен кезең-кезеңмен ауысуды қамтамасыз ету және мемлекеттік саясаттың шешім қабылдауы мен қалыптасуын болжауға, қолдауға, анықтамалық ақпаратты қалыптастыру;

3) мемлекеттік органдардың қолжетімділігі бірыңғай терезесін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілеріне қалыптастыру;

4) мемлекеттік органдардың қолжетімділіктің бірыңғай терезесі арқылы "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілеріне қашықтықтан қолжетімділікті қамтамасыз ету;

5) Біркелкі деректердің жарыспалы есебін жүзеге асыратын, сондай-ақ үлгілік функцияларды автоматтандыруды және толассыз процестердің әртүрлі кезеңдерін қамтамасыз ететін "электрондық үкіметтің" ақпараттандыру объектілері санын қысқарту.

26. Жауапкершілікті бөлу мынадай талаптарды сақтауға негізделеді:

1) мемлекеттік функцияларды орындау процестерін және уәкілетті мемлекеттік органдармен мемлекеттік басқарудағы тиісті саланың нұсқаулығы бойынша олардан туындайтын мемлекеттік қызметтерді автоматтандыру;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тиісті есебі түрлерін жүргізуге уәкілеттік бар болғанда және ақпараттың эталондық дереккөздері болмауы, тиісті қажеттіліктің бар болуы жағдайында электрондық түрде деректерді сақтау және орталықтандырылған есепті қамтамасыз ету;

3) бірнеше мемлекеттік органдарың есеп жүргізуге уәкілеттігі болған жағдайда, электрондық түрдегі орталықтандырылған есеп және деректерді сақтау мемлекеттік органның бекітілген архитектурасына сәйкес жүргізіледі.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК